

LANA HUDEČEK

Imam super baku, ona je prava Superbaka!

U ovome članku objasniti ćemo što je sve jedinica *super* u hrvatskome jeziku, kad pripada hrvatskomu standardnom jeziku, a kad žargonu, kad je riječ, a kad tvorbeni sastavnica, odnosno prefiksoid koji s osnovom riječi tvori jednu riječ.

U hrvatskome jeziku postoji nekoliko jedinica *super*. Dvije od njih su samostalne riječi, pridjev i prilog koji ne pripadaju standardnom jeziku, nego pripadaju jeziku ležerne komunikacije, osobito žargonu mladih. Tamo se ostvaruju u značenju 'jako dobar, odličan, izvrstan', kad je riječ o nesklonjivome pridjevu (*super provod, super škvaldra, super ekipa, super cura, super profa*), ili 'jako dobro, odlično, izvršno', kad je riječ o prilogu (*Kako si? Super!, Jučer je bilo baš super*). Pridjev i prilog *super* u hrvatskome se jeziku upotrebljavaju pod utjecajem engleskoga. U žargonu se prilog *super* često upotrebljava i kao intenzifikator (pojačivač koji naglašuje količinu ili kvalitetu čega) ostalih priloga: *Bilo nam je super zanimljivo*. (jako zanimljivo), pridjeva: *On je super pametan*. (jako pametan) i glagola: *Baš smo se super najeli*. (jako najeli), *Baš ste super pjevali*. (odlično pjevali).

Super- je i prefiksoid koji se pojavljuje u nazivima prihvaćenim u različitim strukama (npr. *superračunalo, superrevizija, supermarket*), a koji označuje da je ono što označuje imenica kojoj se dodaje ili hijerarhijski ili svojstvima/sposobnostima iznad čega drugoga. Tako je *superračunalo* informatički naziv koji označuje vrstu računala veoma velikoga kapaciteta, *superrevizija* revizija kojom se provjeravaju rezultati već obavljene revizije, *supermarket* određena vrsta marketa i oznaka u kategorizaciji prodavaonica.

Britanska serija za djecu Superbaka (Super Granny) prikazivala se u Hrvatskoj 80-ih godina 20. stoljeća. Serija je snimljena prema knjizi Forresta Wilsona, a glavna je junakinja bila baka koja ima natprirodne moći te štiti stanovnike izmišljenoga grada Chiseltona od zlikovaca.

superanaliza	analiza kojom se provjeravaju rezultati već obavljene analize
superjunak	izmišljeni junak koji ima neobične ili natprirodne moći
superljepilo	veoma jako ljepilo čiji je glavni sastojak cijanoakrilat
supermarket	prodavaonica čiju pretežitu ponudu čini hrana, ali se u njoj nude i neprehrambeni proizvodi, a metoda prodaje je samoposluživanje ili samoposluživanje s izravnim kontaktom prodavača i kupca
supermodel	svjetski poznat i veoma dobro plaćen model
supernova	eksplozija zvijezde pri kojoj se oslobađa dovoljno energije da njezin sjaj zasjeni ostatak galaksije
superračunalo	računalo čiji je kapacitet mnogo veći od računala namijenjenih općoj uporabi
superrevizija	revizija kojom se provjeravaju rezultati već obavljene revizije
supersila	država koja se ističe svojom moći i utjecajem na međunarodne odnose
superveleslalom	alpska skijaška disciplina brža od veleslaloma i sporija od spusta, spada u brze skijaške discipline

Taj je prefiksoid nastao prema latinskome prefiksoidu *super-* koji znači 'nad, iznad' i nalazi se npr. u riječima *supervidere* 'nadgledati' (*super* 'nad, iznad' + *videre* 'gledati') ili *superlativ* (*super* 'nad, iznad' + *latus* 'nositi'). Iz tablice u kojoj se nalaze nazivi može se vidjeti da se u nazivlju prefiksoid *super-* nalazi ili uz latinsku osnovu (*superanaliza*, *superrevizija*, *supernova*) ili je riječ o prevedenici s engleskoga u kojoj se prevodi samo drugi dio naziva: *supermodel*, *superračunalo*, *superjunak*, *superljepilo*). Osim u nazivima navedenima u tablici on se nalazi i u mnogim drugim nazivima različitih struka, npr. *superindividualni stupanj integracije*, *superpovjerenik* (u Europskoj komisiji nalaze se povjerenici i superpovjerenici), *superprofit*, *superteška kategorija* itd. U nekim se nazivima upotrebljava usporedno s nazivima u kojima se nalazi prefiks *nad-* te se tada daje prednost nazivu s prefiksom *nad-* (npr. *superpersonični* > *nadzvučni*, *superstruktura* > *nadstruktura*).

Prefiksoid *super-* čest je i u publicističkome stilu te se u njemu pojavljuje u imenicama *superfavorit*, *superizdanje*, *superminica* (katkad i sa spojnicom, npr. *super-favoritkinje*, *super-tankeri*) i osobito u pridjevima, npr. *suprebrz* (*superbrza* kućna računala, *superbrzi* internet), *superčist* (*superčist* zrak), *superfavoriziran* (*superfavorizirana* ekipa), *superluksuzan* (*superluksuzan* stan), *supermoderan* (*supermoderan* hotel), *superpovoljan* (*superpovoljna* ponuda), *superprecizan* (*superprecizni* udarac), *superraspoložen* (*superraspoloženi* igrači), *superskup* (*superskupo* rješenje), *superstabilan* (*superstabilno* društvo), *supertražen* (*supertraženi* model), *superuspješan* (*superuspješni* portali), *superzadovoljan* (*superzadovoljni*

dogovorom). Također se često *super* uz pridjeve piše kao samostalni prilog, npr. *super povoljan* (*super povoljne karte*), *super raspoložen* (*super raspoloženi Splitsani*), *super stabilan* (*super stabilan stol*), *super uspješan* (*super uspješna robna marka*), a nerijetko i sa spojnicom, npr. *super-uspješni razgovori*.

Prefiksoid *super* u standardnome jeziku dobro je upotrebljavati u nazivima, ali ga ne bi trebalo upotrebljavati kao prefiksoid koji se može dodati svakoj imenici ili pridjevu kako bi se izrazila superiornost onoga što izriče imenica ili najveća mjera osobine ili svojstva koje izriče pridjev. Umjesto pridjeva *superluksuzan*, *superraspoložen*, *superstabilan* u njemu treba upotrebljavati izraze *iznimno luksuzan*, *iznimno (dobro) raspoložen*, *iznimno stabilan*.

Taj se prefiksoid katkad upotrebljava i u riječima poput *superdobitnik*, *superlaureat*, *supernagrada*, *superpobjednik* kako bi se označilo da je riječ o pobjedniku među pobjednicima (pobjedniku natjecanja koji se bira od pobjednika u različitim kategorijama natjecanja), nagradi koju dobiva takav pobjednik, dobitniku (nagrade) kojega se bira iz kruga onih koji su već dobili nagradu na nižoj razini, laureatu koji se bira iz kruga laureata. Umjesto riječi *superpobjednik* bolje je upotrebljavati izraz *pobjednik natjecanja / ukupni pobjednik*, umjesto *supernagrade* bolje je *nagrada koju dobiva pobjednik natjecanja / ukupni pobjednik*.

izvrsne / odlične

Otvorio se novi supermarket i zaista ima ~~super~~ proizvode.

U naslovu serije *Superbaka* nalazi se primjer za prefiksoid *super* koji označuje da je ono što označuje imenica kojoj se dodaje ili hijerarhijski ili svojstvima/sposobnostima iznad čega drugoga (kao npr. prefiks *nad-*). Tako je nastalo ime *Superbaka* (kao prijevod engleskoga *Super Granny*, pa se i hrvatsko ime serije katkad zapisivalo kao *Super baka*). Rečenica iz naslova *Moja je baka super, ona je prava Superbaka* pripada žargonu i znači: *Moja je baka jako dobra, ona je poput Superbake*. (lika iz romana i filma), a rečenica *Moja je baka super, ona je prava superbaka*. (dakle, kad bismo umjesto imena napisali opću imenicu) značila bi (i u standardnome jeziku glasila): *Moja je baka jako dobra, ona je prava nadbaka*.

Kao *Suprebaka* i *superbaka* razlikuju se npr. i *Superman* (ime superjunaka) i *supermen* (čovjek koji je poput Supermana), npr. *Gledala sam film o Supermanu!*, ali: *Moj je muž pravi supermen!*

